

Informasjon i samsvar med kravene i kapitalkravsforskriftens del IX (Pilar 3)

Oppdatert per 31. desember 2013

Innhold

1	Innledning og formål med dokumentet	3
2	Konsolidering	4
2.1	Oversikt over datterselskaper, tilknyttede selskaper mv	4
3	Ansvarlig kapital og kapitalkrav	5
3.1	Ansvarlig kapital	5
3.2	Kapitalkrav	6
4	Kredittrisiko og motpartsrisiko	7
4.1	Definisjon av mislighold og verdifall	7
4.2	Metode for beregning av nedskrivninger	8
4.3	Engasjementer fordelt på engasjementstyper, typer av motparter og geografiske områder	8
4.4	Engasjementer fordelt på engasjementstyper og gjenstående løpetid	9
4.5	Mislighold, nedskrivninger på utlån og avsetninger på garantier	9
4.6	Endringer i nedskrivninger på utlån og avsetninger på garantier	10
4.7	Bruk av offisiell rating for kapitaldekningsformål	10
4.8	Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v. ved fastsettelse av kapitalkrav	11
4.9	Motpartsrisiko knyttet til derivater	11
5	Egenkapitalposisjoner	12
6	Renterisiko	13
7	Styring og kontroll av risiko	14
7.1	Formål og prinsipper for ICAAP	14
7.2	Styring og kontroll av enkeltrisikoer	15
7.3	Bankens godtgjørelsesordning	19

1 Innledning og formål med dokumentet

Formålet med dette dokumentet er å oppfylle kravene til offentliggjøring av finansiell informasjon etter kapitalkravsforskriftens del IX (pilar 3).

Alle tall i dokumentet er per 31. desember 2013 med mindre annet fremgår.

Banken benytter standardmetoden ved beregning av kapitalkrav for kredittrisiko. Dette innebærer at det brukes standardiserte myndighetsbestemte risikovekter ved beregning av kapitalkravet. For beregning av kapitalkrav for operasjonell risiko benyttes basismetoden som innebærer at kapitalkravet beregnes i forhold til inntekt siste tre år. Banken har ikke handelsportefølje og beregner derfor ikke kapitalkrav for markedsrisiko.

Det vises til annen litteratur for en nærmere beskrivelse av kapitaldekningsreglene.

2 Konsolidering

2.1 Oversikt over datterselskaper, tilknyttede selskaper mv

Birkenes Sparebank har ingen datterselskap eller tilknyttede selskaper.

3 Ansvarlig kapital og kapitalkrav

3.1 Ansvarlig kapital

Birkenes Sparebank sin ansvarlige kapital består kun av ren kjernekapital. Kjernekapitalen utgjør sparebankens fond med tillegg av gavefond.

Ansvarlig kapital	
Sparebankens fond	164.224
Gavefond	11.554
Sum egenkapital	175.778
Fradrag	
Overfinansiert pensjonsforpliktelse (netto, fratrukket skatt)	-3.810
Utsatt skattefordel og andre immaterielle eiendeler	-468
Ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner	-16.190
Sum Ren kjernekapital	155.310
Fondsobligasjoner	0
Sum Kjernekapital	155.310
Ansvarlig lån	0
Sum Ansvarlig kapital	155.310
Ren Kjernekapitaldekning	24,03 %
Kjernekapitaldekning	24,03 %
Kapitaldekning	24,03 %

3.2 Kapitalkrav

Tabellen nedenfor viser kapitalkrav for kredittrisiko fordelt på de enkelte engasjementskategoriene slik disse er definert i kapitalkravsforskriften. I tillegg vises kapitalkrav for motpartsrisiko og operasjonell risiko og samlet kapitalkrav.

Minimumskrav til ansvarlig kapital (beløp i tusen kroner)

Engasjementskategorier	
Stater og sentralbanker	0
Lokale og regionale myndigheter	6
Offentlig eide foretak	0
Multilaterale utviklingsbanker	0
Internasjonale organisasjoner	0
Institusjoner	2.979
Foretak	6.559
Massemarkedsengasjementer	0
Engasjementer med pantesikkerhet i bolig	34.087
Forfalte engasjementer	392
Høyrisiko-engasjementer	0
Obligasjoner med fortrinnsrett	600
Andeler i verdipapirfond	161
Øvrige engasjementer	3.950
Sum kapitalkrav for kredittrisiko	48.734
Kapitalkrav for motpartsrisiko	0
Kapitalkrav for operasjonell risiko	4.661
Fradrag i kapitalkravet	-1.679
Sum	51.716

4 Kreditrisiko og motpartsrisiko

4.1 Definisjon av mislighold og verdifall

Definisjon misligholdte engasjement:

Et engasjement anses for å være misligholdt når kunden ikke har betalt forfalte terminer på utlån innen 90 dager etter forfall eller når overtrekk på rammekreditt ikke er innekket som avtalt innen 90 dager etter at rammekreditten ble overtrukket.

Definisjon øvrige tapsutsatte engasjement:

Et engasjement anses for å være tapsutsatt, selv om det ikke er misligholdt ennå, når det er blitt identifisert objektive bevis på verdifall.

Definisjon verdifall:

Utlån og garantier vurderes etter ”Forskrift om regnskapsmessig behandling av utlån og garantier i finansinstitusjoner av 21.12.2004”. Utlån måles ved første gangs balanseføring til virkelig verdi (lånebeløpet som er overført til kunden). Ved senere måling vurderes utlån til restverdi med fradrag for antatt verdi av pant. Dersom det foreligger objektive bevis for at et utlån eller en gruppe av utlån har verdifall, foretas nedskrivning for verdifallet. Banken har utarbeidet egne retningslinjer for nedskrivning for tap på utlån og garantier. Retningslinjene omhandler hovedsakelig følgende dimensjoner:

- Personmarked/bedriftsmarked
- Vesentlige/uvesentlige engasjement
- Misligholdte/ikke misligholdte engasjement
- Risikoklasser

Kriterier for beregning av nedskrivninger på individuelle utlån er at det foreligger objektive bevis for verdifall. Objektive bevis på at et utlån har verdifall inkluderer, ifølge utlånsforskriften, observerbare data banken har kjennskap til om følgende tapshendelser:

- Vesentlige finansielle problemer hos debitor
- Betalingsmislighold eller andre vesentlige kontraktsbrudd
- Innvilget utsettelse av betaling eller ny kreditt til betaling av termin, avtalte endringer i rentesatsen eller andre avtalevilkår som følge av finansielle problemer hos debitor
- Det anses som sannsynlig at debitor vil inngå gjeldsforhandling, annen finansiell restrukturering eller at debtors bo blir tatt under konkursbehandling

4.2 Metode for beregning av nedskrivninger

Nedskrivningsbeløpene beregnes som forskjellen mellom balanseført verdi og vurdert verdi av pant. Ved beregningen av de fremtidige kontantstrømmene vurderes sikkerhetene til påregnelig salgspris fratrukket salgskostnader.

Identifiseringen av tapsutsatte engasjement tar hovedsakelig utgangspunkt i tapshendelser som foreligger på balansedagen, men objektive bevis på manglende fremtidig oppgjørsevne hos debitor vurderes også. Banken foretar kvartalsvise vurderinger av vesentlige engasjement med tanke på individuelle og gruppevise nedskrivninger.

Nedskrivning på grupper av utlån foretas dersom det foreligger objektive bevis for verdifall i den aktuelle utlånsgruppen. Banken har forsøkt å dele inn bankens utlån i grupper med tilnærmet like risikoenegenskaper med hensyn til debitorenes evne til å betale ved forfall. Følgende risikogrupper benyttes:

- Personkunder
- Næringskunder

Verdifall for grupper av utlån beregnes med utgangspunkt i historiske tap for gruppen.

4.3 Engasjementer fordelt på engasjementstyper, typer av motparter og geografiske områder

Matrisen viser samlet engasjementsbeløp til kunder og finansinstitusjoner etter individuelle nedskrivninger fordelt på engasjementstyper, typer av motparter og geografiske områder.

Engasjementer¹ fordelt på engasjementstyper, geografiske områder og typer av motparter (beløp i tusen kroner)

Type motpart	Utlån og fordringer	Ubenyttede rammer	Garantier	Sum
Personkunder	906.233	22.114	8.499	936.846
Primærnæringer	16.675	1.396	267	18.338
Industri og bergverk	7.502	1.934	7.029	16.465
Bygg og anlegg	33.061	8.452	17.471	58.984
Eiendomsdrift	31.983	2.999	16.306	51.288
Varehandel, hotel og restaurantdrift	14.140	2.109	2.023	18.272
Transport, post og telekommunikasjon	14.124	2.534	3.761	20.419
Øvrige næringer	28.095	1.665	288	30.048
Eika Bolig Kreditt	0	0	36.425	36.425
Øvrige finansinstitusjoner	6.292	0	0	6.292
Sum	1.058.105	43.203	92.069	1.193.377
Birkenes kommune	737.886	29.878	45.263	813.027
Øvrige deler av Aust-Agder	114.964	8.960	8.879	132.803
Øvrige deler av Norge	202.820	4.303	37.927	245.050
Utland	2.435	62	0	2.497
Sum	1.058.105	43.203	92.069	1.193.377

¹ Etter individuelle nedskrivninger

4.4 Engasjementer fordelt på engasjementstyper og gjenstående løpetid

Matrisen viser beløp for ulike engasjementstyper til kunder og finansinstitusjoner fordelt på løpetid.

Engasjementer¹ fordelt på engasjementstyper og gjenstående løpetid (beløp i tusen kroner)

Engasjementstyper	Inntil 1 måned	1-3 måneder	3-12 måneder	1-5 år	Over 5 år	Uten løpetid	Sum
Utlån og fordringer	100.883	8.751	49.097	212.115	687.259	0	1.058.105
Ubenyttede rammer	0	0	33.034	10.169	0	0	43.203
Garantier	1.353	721	35.287	17.784	36.924	0	92.069
Sum	102.236	9.472	117.418	240.068	724.183	0	1.193.377

¹ Etter individuelle nedskrivninger

4.5 Mislighold, nedskrivninger på utlån og avsetninger på garantier

Matrisen viser misligholdte utlån og individuelle nedskrivninger på utlån samt avsetninger på garantier til kunder og finansinstitusjoner, fordelt på typer av motparter og geografiske områder.

Mislighold, nedskrivninger på utlån og avsetninger på garantier (beløp i tusen kroner)

Type motpart	Misligholdte engasjementer	Engasjementer med nedskrivninger	Samlede nedskrivninger ¹	Resultatført nedskrivning ¹ siste år	Garantier med avsetning ²	Avsetninger på garantier
Personkunder	4.883	0	1.640	0	0	0
Primærnæringer	0	0	0	0	0	0
Industri og bergverk	0	0	0	0	0	0
Bygg og anlegg	0	0	0	0	0	0
Eiendomsdrift	0	0	0	0	0	0
Øvrige næringer	143	778	300	0	0	0
Terra BoligKreditt	0	0	0	0	0	0
Øvrige finansinstitusjoner	0	0	0	0	0	0
Sum	5.026	778	1.940	0	0	0
Birkenes kommune	542	778	300	0	0	0
Øvrige deler av Aust-Agder	0	0	0	0	0	0
Øvrige deler av Norge	4.484	0	1.640	0	0	0
Utland	0	0	0	0	0	0

¹ Kun individuelle nedskrivninger

² Samlet garantibeløp der det er foretatt avsetning.

4.6 Endringer i nedskrivninger på utlån og avsetninger på garantier

Endringer i nedskrivninger på individuell utlån og avsetninger på garantier siste år (beløp i tusen kroner)

	Utlån	Garantier	Sum
Inngående balanse	1.600	0	1.600
+Økte nedskrivninger på individuelle utlån/ avsetninger på garantier	0	0	0
+Nye nedskrivninger på individuelle utlån/ avsetninger på garantier	690	0	690
-Konstatert tap på tidligere individuelle nedskrivninger/avsetninger på garantier	-119	0	-119
-Tilbakeføring på tidligere individuelle nedskrivninger/avsetninger på garantier	-231	0	-231
Utgående balanse	1.940	0	1.940

Endringer i nedskrivning på grupper av utlån siste år (beløp i tusen kroner)

Inngående balanse	4.000
+/- Periodens nedskrivninger på grupper av utlån	800
Utgående balanse	4.800

Årets nedskrivninger og gjenvinning på tidligere års nedskrivninger (beløp i tusen kroner)

	Utlån	Garantier	Sum
Periodens endring i individuelle nedskrivninger/avsetninger	340	0	340
Periodens endring i gruppenedskrivninger	800	0	800
Periodens konstaterte tap som det tidligere år er foretatt individuell nedskrivning for	119	0	119
Periodens konstaterte tap som det tidligere år ikke er foretatt individuell nedskrivning for	1	0	1
Periodens inngang på tidligere års konstaterte tap	-38	0	-38
Periodens tapkostnad	1.222	0	1.222

4.7 Bruk av offisiell rating for kapitaldekningsformål

Etter standardmetoden vil kapitalkravet kunne avhenge av motpartens offisielle rating. Offisiell rating vil i liten grad være aktuelt for bankens lånekunder, men kan være aktuelt for utstedere av verdipapirer banken plasserer i. I så fall er det rating fra Standard & Poor's, Moody's og/eller Fitch som er aktuelle. Birkenes Sparebank har per rapporteringstidspunktet ingen engasjementer hvor ratingen påvirker kapitaldekningen.

4.8 Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v. ved fastsettelse av kapitalkrav

Matrisen viser samlet engasjementsbeløp før og etter at det er tatt hensyn til sikkerheter samt engasjementsbeløp som er fratrukket den ansvarlige kapitalen.

Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v ved fastsettelsen av kapitalkrav
(beløp i tusen kroner)

Engasjementskategorier	Engasjements- beløp før sikkerheter	Engasjements- beløp etter sikkerheter	Fratrukket den ansvarlige kapitalen	Benytt- ede rating- byråer	Andel sikret med pant ¹	Andel sikret med garantier ¹
Stater og sentralbanker	46.279	46.279	0	0	0	0
Lokale og regionale myndigheter	374	374	0	0	0	0
Offentlig eide foretak	0	0	0	0	0	0
Multilaterale utviklingsbanker	0	0	0	0	0	0
Internasjonale organisasjoner	0	0	0	0	0	0
Institusjoner	51.301	51.301	0	0	0	0
Foretak	113.404	113.404	0	0	0	0
Massemarkedsengasjementer	0	0	0	0	0	0
Engasjementer med pantesikkerhet i bolig	1.019.422	1.019.422	0	0	0	0
Forfalte engasjementer	2.387	3.387	0	0	0	0
Høyrisiko-engasjementer	0	0	0	0	0	0
Obligasjoner med fortrinnsrett	75.044	75.044	0	0	0	0
Andeler i verdipapirfond	2.016	2.016	0	0	0	0
Øvrige engasjementer	62.780	62.780	0	0	0	0
Sum	1.373.007	1.373.007	0	0	0	0

¹ Her tas kun hensyn til garantier og pant som har betydning for beregning av kapitalkrav. Andel regnet av engasjementsbeløp før sikkerheter.

Hovedtyper av pant som benyttes for kapitaldekningsformål er pant i bolig og fritidseiendom. Garantier har i liten grad betydning for kapitaldekningen. Birkenes Sparebank benytter ikke kredittderivater.

Banken foretar ikke motregning av eksponeringer i eller utenfor balansen ved beregning av kapitalkrav for kreditt risiko. Verdivurdering av sikkerheter tar utgangspunkt i sikkerhetens markedsverdi. Sikkerhetsobjekter som er ukjente for oss, skal dokumentere sin verdi gjennom offentlig takst. På eiendommer i vårt primærmarked benyttes, i tillegg til takst, bankens egen markedskunnskap ved fastsettelse av verdi.

Det tas hensyn til konsentrasjonsrisiko i bankens ICAAP, likevel slik at konsentrasjonsrisiko som følge av konsentrasjon av typer av sikkerheter ikke eksplisitt tilordnes kapitalbehov.

Verdivurdering av boligeiendommer oppdateres ved vesentlige endringer i markedet.

4.9 Motpartsrisiko knyttet til derivater

Birkenes Sparebank har ikke derivater.

5 Egenkapitalposisjoner

Bankens beholdning av aksjer og andeler er klassifisert som omløpsmidler og anleggsmidler (strategisk formål).

Omløpsmidler er vurdert til det laveste av markedsverdi (børsverdi 31.12) og kostpris for hvert enkelt papir.

Beholdning for strategisk formål nedskrives dersom antatt verdi er lavere enn kostpris, og verdifallet ikke anses forbigående.

Matrisen under viser egenkapitalposisjoner fordelt etter om de holdes for gevinstformål eller strategisk formål. Matrisen viser også type verdipapir og bokført verdi, virkelig verdi, realisert gevinst/tap siste år og hvor mye av dette som er medregnet i hhv kjernekapital og tilleggskapital.

Egenkapitalposisjoner

<i>Beløp i tusen kroner</i>	Bokført verdi	Virkelig verdi	Realisert gevinst/-tap i perioden	Urealisert gevinst/-tap	Herav medregnet i kjernekapital ¹	Herav medregnet i tilleggskapital ¹
Aksjer og andeler - gevinstformål	3.561	3.561	-2.067	2.317	0	0
- børsnoterte aksjer	0	0	-2.037	2.317	0	0
- andre aksjer og andeler	3.561	3.561	-30	0	0	0
Aksjer og andeler - strategisk formål	32.625	39.266	228	0	0	0
- børsnoterte aksjer	2.715	3.000	189	0	0	0
- andre aksjer og andeler	29.910	36.266	39	0	0	0

1 "Herav" sikter til urealiserte gevinster/tap

6 Renterisiko

Birkenes Sparebank har identifisert følgende kilder til renterisiko:

- Utlån til kunder
- Rentebærende plasseringer i verdipapirer
- Innskudd fra kunder
- Annen rentebærende gjeld

Renterisiko på utlån til kunder oppstår i tilknytning til både flytende og fastforrentede utlån. I henhold til finansavtaleloven (gjeldende for privatpersoner) har banken en varslingsfrist på 8 uker før en eventuell renteøkning på utlån kan iverksettes. I renterisikomålingene betrakter derfor banken utlån med flytende rente å ha en durasjon på 0,17, mens fastrenteutlån har en vektet durasjon beregnet til 2,79.

Bankens plasseringer i rentebærende verdipapirer består hovedsakelig av papirer med flytende rente som reguleres kvartalsvis. Fra vår kapitalforvalter mottar vi månedlige kurs- og renterisikooversikter som inngår i bankens styring av renterisiko.

Renterisiko knyttet til kundeinnskudd oppstår også i tilknytning til både flytende og fastforrentede avtaler. Når det gjelder kundeinnskudd er imidlertid varslingsfristen i finansavtaleloven på bare 14 dager, renterisikoen på innskudd med flytende rentevilkår er derfor betraktelig lavere enn den tilsvarende risikoen på utlån.

All rentebærende gjeld har flytende rente knyttet til 3 måneders NIBOR og kvartalsvise rentejusteringer.

Renterisikoen styres etter vedtatte rammer og begrensninger (hovedsakelig basert på bankens forvaltningskapital) i egne policyer.

Renterisiko	
	Renterisiko i tusen kroner ¹
Eiendeler	
Utlån til kunder med flytende rente	1.726
Utlån til kunder med rentebinding	510
Rentebærende verdipapirer	157
Øvrige rentebærende eiendeler	0
Gjeld	
Innskudd med rentebinding	64
Andre innskudd	1.499
Verdipapirgjeld	0
Øvrig rentebærende gjeld	261
Utenom balansen	
Renterisiko i derivater	0
Sum renterisiko	569

¹ Renterisiko er beregnet som et anslag på verdiendring ved ett prosentpoengs endring i renten.

7 Styring og kontroll av risiko

7.1 Formål og prinsipper for ICAAP

ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) er bankens egen prosess for å vurdere bankens kapitalbehov. Denne kapitalbehovsvurderingen skal være fremoverskuende, og dette innebærer at kapitalbehovet skal vurderes i forhold til bankens nåværende og fremtidig risikoprofil. Det er derfor et overordnet prinsipp at banken i tillegg til å beregne behovet ut fra gjeldende eksponering (eventuelt rammer) også må vurdere kapitalbehovet i lys av planlagt vekst, eventuelle besluttede strategiske endringer m.v.

Med risikotoleranse forstås størrelsen på den risikoen banken er villig til å ta i sin virksomhet for å nå sine mål. Risikotoleransen kommer til uttrykk i rammeverket for virksomheten, herunder i begrensninger i vedtekter, policyer, fullmakter, retningslinjer og rutiner. For noen av risikoene er det vanlig å fastsette kvantitative begrensninger på risiko, for eksempel kvantitative rammer for markedsrisiko, rammer for store engasjement, rammer for eksponering mot enkeltbransjer osv. For andre risikotyper er det mer naturlig å benytte kvalitative begrensninger. Slike begrensninger angir hvor langt man er villig til å strekke seg på enkeltrisikoen, og representerer derfor en beskrivelse av risikotoleransen for disse enkeltrisikoen. Bankens risikotoleranse er forsøkt reflektert i kapitalbehovet som beregnes for hver enkelt risiko.

Ved beregning av samlet kapitalbehov (for alle risikoene) kan det argumenteres for at de ulike risikoene ikke vil materialisere seg samtidig, og at det derfor eksisterer diversifikasjonseffekter som innebærer at det samlede kapitalbehovet er lavere enn summen av kapitalbehovet for de enkelte risikoene. Banken har imidlertid valgt å legge en konservativ tilnærming til grunn, og ser derfor bort fra slike effekter.

Banken stresstester effekten av kapitaldekningen av et alvorlig økonomisk tilbakeslag/nedgangskonjunktur. I tillegg gjennomfører banken «omvendt» stresstest. I en slik stresstest bestemmer banken først hvilken kapitaldekning som er så lav at banken risikerer å bli satt under administrasjon og/eller overtatt. Deretter simulerer banken med forskjellige kombinasjoner av parameterverdier som i sum gir banken ytterligere kunnskap om hvor mye som skal til før bankens kapitaldekning faller under ett kritisk nivå.

Banken har vedtatt et minimumsnivå for kapital som skal gjenspeile bankens samlede risikotoleranse. Vurderingen er basert på beregnet kapitalbehov, offentlige krav og markedets forventninger.

Administrasjonen gjennomfører de relevante vurderinger og beregninger og fremlegger dette for styret. En slik gjennomgang gjøres minst én gang per år. Styret er aktivt med i prosessen, og vi benytter ekstern revisor i kvalitetssikringen av arbeidet.

Bankens interne kapitalbehovsvurdering innebærer en analyse og beregning av kapitalbehov for ulike risikoer ved hjelp av ulike metoder:

- Kredittrisiko
- Markedsrisiko
- Operasjonell risiko
- Konsentrasjonsrisiko
- Eiendomsprisindeksrisiko
- Likviditetsrisiko
- Forretningsrisiko
- Omdømmerisiko
- Strategisk risiko
- Systemrisiko
- Restrisiko

7.2 Styring og kontroll av enkeltrisikoer

I det følgende gis en gjennomgang av bankens håndtering av de enkelte risikoene.

Birkenes Sparebank er en forholdsvis liten kredittinstitusjon. Det er derfor et overordnet mål for styret at bankens kredittpolicy innebærer forsvarlig risiko. Banken har utarbeidet eget regelverk som bidrar til begrensninger og styring av den finansielle risiko. Finansiell risiko deles inn i kredittrisiko, likviditetsrisiko og markedsrisiko. Markedsrisiko består igjen av renterisiko, valutarisiko og kursrisiko for verdipapirer. Nedenfor følger en beskrivelse av de ulike typer risiko, og hvordan banken har håndtert disse.

Risikostyringsfunksjonen er organisert som en integrert del av bankens internkontroll-opplegg. Ansvarlig avdelingsleder forestår her avviksrapporing til banksjef, som igjen sørger for videre rapportering til bankens styre i de situasjonene der det er påkrevet.

7.2.1 Kredittrisiko

Kredittrisiko defineres som risiko for tap knyttet til at kunder eller andre motparter ikke kan gjøre opp for seg til avtalt tid og i henhold til skrevne avtaler, og at mottatte sikkerheter ikke dekker utestående krav. Denne typen risiko knytter seg hovedsakelig til større privat- og næringsengasjement, men også til bankens plasseringer i verdipapirer.

Vårt regelverk, både i kreditthåndboken og i reglene for virksomheten på verdipapirmarkedet, gir klare begrensninger i volum og krav til sikkerhet. Størsteparten av bankens utlån er sikret ved pant i fast eiendom.

Bankens obligasjonsportefølje er anskaffet for å sikre en nødvendig likviditetsbuffer, og består hovedsakelig av OMF (obligasjoner med fortrinnsrett). Det knytter seg liten til middels kredittrisiko til denne porteføljen. Porteføljen vurderes til det laveste av kostpris og markedspris.

Både person- og bedriftskundene blir risikoklassifiserte. Risikoklassifiseringssystemet gjør banken bedre i stand til å beregne og styre risiko innenfor utlånsområdet. Personkundene klassifiseres ut fra sikkerheter og betalingsevne. Næringskundene blir først analysert i forhold til siste års regnskap. Deretter tas det hensyn til realisasjonsrisikoen, det vil si hvor stor andel av engasjementet som eventuelt ikke er sikret ved pant. På grunnlag av regnskapsanalysen og sikkerhetene får næringskundene tildelt en risikoklasse. Både person- og næringskunder blir delt inn i følgende tre risikoklasser: Lav risiko, middels risiko og høy risiko.

7.2.2 Markedsrisiko

Markedsrisiko defineres som risiko for tap i markedsverdier knyttet til porteføljer av finansielle instrumenter som følge av svingninger i aksje- og obligasjonskurser, valutakurser, renter og råvarepriser.

7.2.2.1 Kursrisiko verdipapirer

Risikoen omhandler risiko for kursfall på verdipapirer som obligasjoner, aksjer, aksjefond og pengemarkedsfond. Disse deles gjerne inn i omløpsmidler og anleggsmidler.

Omløpsmidlene består hovedsakelig av obligasjoner, pengemarkedsfond og et fåtall aksjer. Størrelsen på og kursutviklingen for denne beholdningen inngår i den rapporteringen til bankens styre.

Anleggsbeholdningen består hovedsakelig av aksjer i strategiske selskaper.

Virksomheten styres av egne regler fastsatt av styret, og det er gitt klare fullmakter og volumbegrensninger på området.

7.2.2.2 Valutarisiko

Banken har gjennom året ikke hatt posisjoner i valuta utover kjøp og salg av reisevaluta til våre kunder.

Valutarisikoen vurderes som minimal.

7.2.3 Operasjonell risiko

Operasjonell risiko defineres som risikoen for tap som skyldes utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser, svikt hos mennesker og i systemer eller eksterne hendelser. Tapet kan være forårsaket av bevisste eller ubevisste handlinger/hendelser.

Operasjonell risiko styres ved at det foretas løpende kontroller med utgangspunkt i bankens etablerte internkontroll-rutiner. Avdekkede avvik rapporteres løpende via

avdelingslederne til banksjef, som igjen i enkelte situasjoner rapporterer videre til bankens styre.

7.2.4 Konsentrasjonsrisiko

Konsentrasjonsrisiko defineres som risiko for tap som følge av konsentrasjon om:

- Enkeltkunder
- Enkelte bransjer
- Geografiske områder

Banken har begrenset antall kundeengasjement som kvalifiserer som stort engasjement.

Banken har utlån i primærområdet (Birkenes kommune) på 70 %. Øvrige utlån er fordelt hovedsakelig i Agder, Oslo og resten av landet. Vi mener dette gir en god risikospredning.

7.2.5 Eiendomspriserisiko

Denne risikotypen defineres som risiko for uventet verdifall på institusjonens eiendommer. Banken eier et eget bankbygg på Birkeland og ei hytte i Grimstad, bokført til henholdsvis 0,2 mill kroner og 1,5 mill kroner. Et verdifall på disse eiendommen anses å være en lav risiko da markedsverdien antas å være vesentlig høyere enn bokført verdi.

7.2.6 Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko defineres som risikoen for at en bank ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser og/eller finansiere økninger i eiendelene uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering. Nivået på institusjonens ansvarlige kapital vil være en sentral forutsetning for å kunne tiltrekke seg nødvendig likviditet til enhver tid.

En solid og veldrevet bank vil normalt ha lett tilgang til trekkrettigheter og nødvendige kreditter. Styret ser det som en sentral oppgave å finansiere bankens utlån med ordinære innskudd fra kunder slik at behovet for innlån fra markedet reduseres.

Bankens styre vurderer likviditetsrisikoen i Birkenes Sparebank som begrenset. Styret får månedlige rapporter om likviditetssituasjonen i banken.

7.2.7 Forretningsrisiko

Forretningsrisiko defineres som risikoen for uventede inntektsvingninger ut fra andre forhold enn kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Risikoen kan opptre i ulike forretnings- eller produktsegmenter og være knyttet til konjunktursvingninger og endret kundeatferd.

Risikoen vurderes av bankens styre en gang hvert år eller oftere ved behov.

7.2.8 Omdømmerisiko

Omdømmerisiko defineres som risiko for svikt i inntjening og kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit og omdømme i markedet, dvs. hos kunder, motparter, eiere og myndigheter.

Det gjøres en kundetilfredshetsundersøkelse årlig som banken kommer svært godt ut av. I tillegg følger man opp ratinger foretatt av større kredittinstitusjoner.

Omdømmerisiko vurderes årlig av bankens styre og anses som lav.

7.2.9 Strategisk risiko

Risiko for uventede tap eller sviktende inntjening i forhold til prognoser knyttet til vekstambisjoner, inntreden i nye markeder eller oppkjøp. Banken anser denne risikoen som lav.

7.2.10 Systemrisiko

Systemrisiko for Eika-bankene kan bestå i at problemer hos andre (større) banker kan smitte over på den enkelte Eika-bank. Dette kan bestå i

- fallende verdier på verdipapirforetak
- vanskelig å få tak i likviditet plassert i andre banker
- vanskelig å få funding på normale vilkår
- DnB som oppgjørsbank er ikke i stand til å gjennomføre oppgjør gjennom dagen

Alt dette kan utgjøre en systemrisiko hvis andre banker får problemer. Ovennevnte risiko vil dels være dekket opp ved kapitalbehovsvurdering av likviditets- og kredittrisiko.

7.2.11 Restrisiko

Restrisiko er en sekkepost og dekker de risikoene som ikke er behandlet under de andre områdene.

7.3 Bankens godtgjørelsesordning

Styret har gitt retningslinjer for godtgjørelse som omfatter alle former for godtgjørelse til bankens ansatte. Retningslinjene skal bidra til å fremme og gi incentiver til god styring av og kontroll med virksomhetens risiko, motvirke for høy risikotaking og bidra til å unngå interessekonflikter.

Banken har en generell ordning for variabel godtgjørelse som defineres inn under pkt 5: Unntak i Finanstilsynets rundskriv av 21.02.2011 ”Godtgjørelsesordninger i finansinstitusjoner, verdipapirforetak og forvaltningsselskaper for verdipapirfond”. Ordningen omfatter hele banken og gir ikke incentiveffekt når det gjelder overtakelse av risiko.

Den variable godtgjørelsen beregnes på grunnlag av flere faktorer slik som bankens årsresultat, kundetilfredshet, salgsresultater, og er samlet begrenset oppad til TNOK 25 pr. årsverk. Det er for 2013 utbetalt variabel godtgjørelse TNOK 17 pr årsverk

Samlet utbetalt godtgjørelse til alle ledende ansatte, ansatte med arbeidsoppgaver av vesentlig betydning for foretakets risikoeksponering, til andre ansatte og tillitsvalgte med tilsvarende godtgjørelse samt til ansatte med kontrollopgaver utgjorde i 2013 TNOK 2.017.